

**WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI**
Stanisław Jarosz

Warszawa, dnia września 2010 r.

LRZ-4114-3-01/09
I/09/003

Pan

Jan Vincent-Rostowski
Minister Finansów

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (j. t. Dz. U. z 2007 r. nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej *ustawą o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli skontrolowała w Ministerstwie Finansów *prawidłowość naliczania i pobierania opłat celnych i innych należności w związku z importem spirytusu w latach 2003-2007*.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, którego podpisania Minister Finansów odmówił w dniu 14 lipca 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Panu Ministrowi niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia nadzór Ministra Finansów nad organami celnymi, właściwymi w zakresie wymiaru i poboru podatku akcyzowego, opłat celnych i innych należności, w związku z importem alkoholu etylowego w latach 2004-2007. Nadzorowane przez Ministra Finansów organy celne we wskazanym okresie nie pobierały podatku akcyzowego i innych należności od alkoholu etylowego zawartego w wyrobach potocznie nazywanych przez importerów płynami do spryskiwaczy szyb samochodowych lub płynami przeciwoblodzeniowymi.

Wartość niepobranego podatku akcyzowego i innych należności w związku z importem tych towarów w latach 2004-2007 szacuje się na kwotę ok. 2.785.148.680 zł. Kwota ta, w ocenie Najwyższej Izby Kontroli, stanowi zaniżenie dochodów Skarbu Państwa, w wielkich rozmiarach.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli działania urzędów celnych, rekomendowane lub akceptowane przez Ministerstwo Finansów, stanowiły działanie na szkodę interesu publicznego i stwarzały możliwość wystąpienia zjawisk korupcyjnych, na wielką skalę.

I.

Kontrolę Najwyższej Izby Kontroli w Ministerstwie Finansów poprzedzały kontrole przeprowadzone w Urzędzie Celnym w Przemysłu (kontrola LRZ- 41108-01-08) oraz w Izbie Celnej w Przemysłu (kontrola LRZ- 41108-02-08).

W kontrolach tych ustalono, że w okresie od 1 maja 2004 r. do 23 listopada 2007 r. nie wymierzono i nie pobrano podatku akcyzowego i innych należności w związku z przywozem z Ukrainy towarów zawierających alkohol etylowy, w łącznej kwocie ok. 2.720.313.760 zł (w tym: podatek akcyzowy w kwocie ok. 2.210.233.100 zł, cło w kwocie ok. 19.549.605 zł, podatek od towarów i usług w kwocie ok. 490.531.055 zł).

W kontroli przeprowadzonej w Ministerstwie Finansów ustalono, że w pozostałych urzędach celnych w Polsce także nie wymierzano i nie pobierano podatku akcyzowego i innych należności z tytułu importu towarów deklarowanych do kodu CN 3820. Wartość niepobranego podatku akcyzowego i innych należności z tego tytułu szacuje się na kwotę ok. 64.834.930 zł.

W wyniku kontroli przeprowadzonej przez Najwyższą Izbę Kontroli w Urzędzie Celnym w Przemysłu stwierdzono, że w latach 2005-2007 na polski obszar celny wprowadzono z Ukrainy łącznie 40.977,6 ton towaru, który importerzy zgłaszali polskim służbom celnym jako *środki zapobiegające zamarzaniu i płyny przeciwoblodzeniowe*, i klasyfikowali go do kodu CN 3820 00 00 Nomenklatury Scalonej.

Importowany towar o składzie: alkohol etylowy o mocy objętościowej powyżej 80% (zazwyczaj 94-96%), skażalnik – benzoesan denatonium (Bitrex) w ilości powyżej 0,3 g/hl czystego etanolu, środek powierzchniowo czynny (Rokafenol lub DC10 syntanol) i woda - dostarczany był z Ukrainy w cysternach kolejowych przez kolejowe przejście graniczne w Przemysłu dla 7 polskich importerów w 2005 r., 23 importerów w 2006 r. oraz 27 importerów w 2007 r.

W ukraińskich dokumentach eksportowych towar ten klasyfikowano do kodu CN 2207 (alkohol etylowy i pozostałe wyroby alkoholowe, o dowolnej mocy, skażone). Kod ten wyszczególniany był na fakturze wystawionej przez producenta, na formularzu FORM A, dokumentach przewozowych, kontraktach oraz świadectwach jakości wystawionych przez Państwowy Departament Żywności Ministerstwa Polityki Agrarnej Ukrainy (tj. spirytus etylowy denaturowany marki A, surowiec wyjściowy melasa).

Na granicy polskiej, w następstwie wniosku agencji celnej działającej na zlecenie importera, stosownie do art. 42 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiającego Wspólnotowy Kodeks Celny, w celu nadania tym towarom przeznaczenia celnego - dokonywano badań laboratoryjnych.

W wydanych sprawozdaniach z badań Laboratorium Celne w Izbie Celnej w Przemysłu (lub inne laboratorium) podawało każdorazowo, że tożsamość próbki towaru jest zgodna z deklaracją przedsiębiorcy i stanowi niezamarzający płyn do spryskiwaczy szyb samochodowych na bazie alkoholu etylowego. Laboratorium wskazywało, że wyrób może być klasyfikowany do kodu taryfy celnej CN 3820 00 00.

Towar ten dopuszczany był następnie do obrotu na terenie UE pod kodem CN 3820 00 00 i kwalifikowany do pozycji 24 jako „*wyroby niewymienione w poz. 1-23 z wyłączeniem*”

ciężkich olejów opałowych przeznaczonych na cele opałowe (w roku 2004 była to odpowiednio pozycja 29), dla których stosowano stawkę akcyzy 0, wskazaną w Załączniku Nr 2 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 kwietnia 2004 r. w sprawie *obniżenia stawek podatku akcyzowego* (Dz. U. nr 87, poz. 825 ze zm.).

W związku z ww. kwalifikacją, w okresie od dnia 1 maja 2004 r. do dnia 23 listopada 2007 r., w Urzędzie Celnym w Przemyśle nie naliczano i nie pobierano podatku akcyzowego i innych należności od alkoholu etylowego zawartego w tych towarach.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli zaliczenie ww. towaru do pozycji 24 Załącznika Nr 2 do rozporządzenia w sprawie obniżenia stawek podatku akcyzowego (w 2004 r. odpowiednio do poz. 29) było nieprawidłowe, niezależnie od zmiany oznaczenia importowanych wyrobów z kodu CN 2207 20 00 określonego przez eksportera, na kod CN 3820 00 00 podawany w zgłoszeniu celnym przez importera.

Wyroby akcyzowe określone zostały w Załączniku Nr 1 do ustawy z dnia 23 stycznia 2004 r. *o podatku akcyzowym* (Dz. U. z 2004 r. nr 29, poz. 257 ze zm.) zwanej dalej ustawą *o podatku akcyzowym*, obowiązującej do dnia 28 lutego 2009 r. Z wyrobów tych, w Załączniku Nr 2, wyszczególnione zostały tzw. wyroby akcyzowe zharmonizowane, które obejmowały cztery grupy towarów: paliwa silnikowe, oleje opałowe i gaz, napoje alkoholowe oraz wyroby tytoniowe.

Wyroby o kodzie taryfowym CN 3820 00 00 zostały umieszczone przez ustawodawcę w wykazie wyrobów akcyzowych zharmonizowanych (Załącznik Nr 2, pkt 29 ustawy *o podatku akcyzowym*) wyłącznie z powodu zawartego w nim alkoholu etylowego.

Zgodnie z art. 67 ustawy *o podatku akcyzowym*, do napojów alkoholowych zaliczane było piwo, wino, napoje fermentowane, produkty pośrednie oraz alkohol etylowy.

Pojęcie alkoholu etylowego zdefiniowano w art. 72 ust. 1 ustawy *o podatku akcyzowym*. W myśl tego przepisu, alkoholem etylowym były wszelkie wyroby o rzeczywistej zawartości alkoholu przekraczającej 1,2 % objętości oznaczone odpowiednio symbolami PKWiU 15.91.10, 15.92.11 i 15.92.12 oraz kodami CN 2208 i 2207, nawet jeżeli były to wyroby stanowiące część wyrobu należącego do innego grupowania PKWiU i kodu CN oraz napoje zawierające rozcieńczony lub nierozcieńczony spirytus oznaczone odpowiednio symbolami PKWiU 15.91.10 i 15.92.11 oraz kodami CN 2208 i 2207 10 00, a także wyroby o rzeczywistej zawartości alkoholu przekraczającej 22 % objętości, oznaczone odpowiednio symbolami PKWiU 15.93.11, 15.93.12, 15.94.10 i 15.95.10 oraz kodami CN 2204 10, 2204 21 10, 2204 29 10, 2204, 2206 00 i 2205.

Alkoholem etylowym, a zarazem i napojem alkoholowym, był w myśl polskich przepisów m.in. alkohol etylowy (o kodzie CN 2207) o rzeczywistej zawartości alkoholu powyżej 1,2%, zawarty w wyrobach należących do innego grupowania PKWiU i kodu CN, a więc także w wyrobach oznaczonych kodem CN 3820 00 00.

Potwierdzeniem tego jest ujęcie w wykazie wyrobów zharmonizowanych, który stanowił Załącznik Nr 2 do ustawy *o podatku akcyzowym* - środków zapobiegających zamarzaniu i płynów przeciwołodzeniowych zawierających w swym składzie alkohol etylowy o kodzie CN ex 3820 00 00.

Stawka podstawowa dla alkoholu etylowego, określona w art. 72 ust. 4 ustawy *o podatku akcyzowym* w wysokości 6.300 zł od 1 hektolitra czystego alkoholu etylowego zawartego w gotowym wyrobie, została następnie obniżona na podstawie § 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Finansów *w sprawie obniżenia stawek podatku akcyzowego*. Zgodnie z tym przepisem stawki akcyzy dla wyrobów importowanych uległy obniżeniu, do wysokości określonych w Załączniku Nr 2 tego rozporządzenia.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdza, że zgodnie z dyrektywą Rady 92/84/EWG z dnia 19 października 1992 r. w *sprawie zbliżenia stawek podatku akcyzowego dla alkoholu i napojów alkoholowych* (Dz.U.UE.L.92.316.29) minimalna stawka podatku akcyzowego od alkoholu etylowego określona została na 550 ECU (od 1 stycznia 1999 r. - euro, zgodnie z art. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1103/97 z dnia 17 czerwca 1997 r. w *sprawie niektórych przepisów dotyczących wprowadzenia euro* Dz.U.UE.L.97.162.1) - za 1 hektolitr czystego alkoholu (art. 3 pkt 1).

Z powyższego wynika, że Minister Finansów realizując uprawnienia wynikające z ustawy *o podatku akcyzowym* do obniżania stawek akcyzy (w kontrolowanym zakresie podstawę stanowił art. 72 ust. 5) - był związany regulacjami nałożonymi w ww. dyrektywie Rady Unii Europejskiej.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, w związku z prawnym zakazem obniżenia stawek podatku dla alkoholu etylowego poniżej poziomu wskazanego w ww. dyrektywie Rady 92/84/EWG, do wyrobów zawierających alkohol etylowy oznaczonych kodem CN 3820 00 00 należało stosować stawkę akcyzy określoną w poz. 18 Załącznika Nr 2 do ww. rozporządzenia *w sprawie obniżenia stawek podatku akcyzowego obejmującej „pozostałe napoje alkoholowe o zawartości alkoholu powyżej 1,2 % objętości bez względu na kod CN”*. Stosowanie stawki podatku 0 określonej dla poz. 24 Załącznika Nr 2 (w roku 2004 - odpowiednio - pozycji 29) dla alkoholu etylowego, w tym zawartego w chemikaliach, było w ocenie Najwyższej Izby Kontroli działaniem nieuprawnionym i nielegalnym.

Opodatkowany podatkiem akcyzowym alkohol etylowy zawarty w wyrobach oznaczonych kodem CN 3820 00 00 był napojem alkoholowym i stawka akcyzy dla „pozostałych napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 1,2 % objętości bez względu na kod CN” od 1 maja 2004 r. wynosiła 4.400 zł od 1 hl alkoholu etylowego 100% vol, a od 1 stycznia 2005 r. do końca 2008 r. - 4.550 zł.

Skutkiem zaliczania przez Urząd Celny w Przemysłu towarów klasyfikowanych do kodu CN 3820 00 00 do pozycji 24 Załącznika Nr 2 do rozporządzenia *w sprawie obniżenia stawek podatku akcyzowego*, dla których określono stawkę akcyzy 0 było nienaliczenie i niepobranie w okresie od dnia 1 maja 2004 r. do dnia 23 listopada 2007 r. podatku akcyzowego i innych należności w kwocie ok. 2.720.313.760 zł.

Wartość niepobranego podatku akcyzowego i innych należności w pozostałych urzędach celnych w Polsce z tytułu importu tych towarów szacuje się na kwotę ok. 64.834.930 zł.

W kontroli ustalono, że Ministerstwo Finansów informowane było o stosowaniu zerowej stawki podatku akcyzowego przy dopuszczaniu do obrotu na polskim obszarze celnym towarów klasyfikowanych do kodu CN 3820 00 00, i podzielało w tej kwestii

stanowisko Naczelnika Urzędu Celnego w Przemysłu o wyłączeniu tych wyrobów z opodatkowania.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli działania Ministerstwa Finansów przyczyniły się do nienaliczania i niepobierania przez organy celne podatku akcyzowego i innych należności, gdyż pismem z dnia 20 sierpnia 2004 r. Ministerstwo poinformowało dyrektorów wszystkich Izb Celných, że od 1 maja 2004 r. nie są obłożone podatkiem akcyzowym, zawierające alkohol etylowy środki zapobiegające zamarzaniu i płyny przeciwoblodzeniowe klasyfikowane do kodu CN 3820 00 00. Pismo to podpisał Marek Multan p.o. Zastępcy Dyrektora Departamentu Kontroli Celnej Ministerstwa Finansów.

O stosowaniu zerowej stawki podatku akcyzowego dla towarów o kodzie CN 3820 00 00 informował również Wojciech Bronicki, Dyrektor Departamentu Podatku Akcyzowego Ministerstwa Finansów, w piśmie z dnia 14 listopada 2005 r. skierowanym do Anny Dubielak, p.o. Dyrektora Departamentu Cel.

Ponadto Departament Podatku Akcyzowego i Ekologicznego, z dniem 1 maja 2004 r. wprowadził do Systemu Zintegrowanej Taryfy Celnej ISZTAR zerową stawkę podatku akcyzowego dla towarów klasyfikowanych do kodu CN 3820 00 00. Stawka ta utrzymywana była w tym systemie do dnia 23 listopada 2007 r. System ten umożliwiał dostarczenie dla administracji celnej oraz wszystkich zainteresowanych stron - szczegółowych informacji dotyczących obrotu towarowego. W systemie tym znajdują się między innymi: nomenklatura taryfowa, stawki celne, informacje o ograniczeniach w imporcie i eksporcie, zawieszenia cel oraz stawki podatku VAT i akcyzy.

W kontroli ustalono, że począwszy od 2005 r. Ministerstwo Finansów otrzymywało informacje o możliwości wystąpienia nieprawidłowości w imporcie alkoholu etylowego stanowiącego składnik wyrobów deklarowanych jako płyny do spryskiwaczy i środki przeciwoblodzeniowe.

Pisma w tych sprawach kierowali do Ministerstwa Finansów m.in. Związek Gorzelni Polskich (22 marca 2005 r.), Kierownik Oddziału Celnego Medyka-Żurawica (28 grudnia 2007 r.) oraz Przewodniczący Związku Zawodowego Celnicy PL (20 lutego 2009 r.).

Związek Gorzelni Polskich we Wrocławiu wnioskował do Ministra Finansów o interwencję w sprawie trudnej sytuacji na rynku spirytusu surowego spowodowaną nadmiarem importu różnorodnych produktów zawierających w swym składzie wysoki procent spirytusu, rozpoznanie skali zjawiska i stratach jakich z tego tytułu może ponosić budżet państwa. O możliwości wystąpienia strat budżetu państwa z tytułu niewymierzania podatku akcyzowego z tytułu importu towarów klasyfikowanych do kodu CN 3820 00 00 informowali także wskazani wyżej - Kierownik Oddziału Celnego Medyka-Żurawica oraz Przewodniczący Związku Zawodowego Celnicy PL.

W następstwie otrzymanych pism Ministerstwo Finansów podjęło działania kontrolne w zakresie importu ww. towarów, w tym u największych importerów płynów do spryskiwaczy oraz przeprowadziło w 2008 r. w Izbie Celnej w Przemysłu kontrolę doraźną w zakresie realizacji dochodów Skarbu Państwa z tytułu podatku akcyzowego za okres od 1 maja 2004 r. do 31 grudnia 2007 r.

Kontrolę tę przeprowadził Departament Kontroli Celno-Akcyzowej i Kontroli Gier Ministerstwa Finansów, który był zobowiązany do organizowania i nadzorowania

działalności wewnętrznych komórek organizacyjnych w izbach celnych i urzędach celnych, właściwych w zakresie zwalczania przestępczości, dokumentacji celnej, zarządzania ryzykiem, kontroli celnej i kontroli podatku akcyzowego, a także przeprowadzania kontroli wewnętrznych w jednostkach organizacyjnych Służby Celnej oraz nadzorowania kontroli wewnętrznej w izbach celnych i urzędach celnych.

Kontrola ta wykazała, że w okresie od 1 listopada 2004 r. do 10 marca 2008 r. w Izbie Celnej w Przemyśle przyjęto 518 zgłoszeń celnych towarów w postaci środków zapobiegających zamarzaniu i płynów przeciwołbodzeniowych, których importerami były 34 podmioty mające siedzibę poza właściwością miejscową Izby Celnej w Przemyśle.

W każdym z tych przypadków w dokumentacji eksportera załączonej do zgłoszeń celnych występował kod CN 2207, po czym towar ten w procedurze dopuszczenia do obrotu klasyfikowano do kodu CN 3820 00 00, po przeprowadzeniu na wniosek agencji celnej działającej w imieniu importera badań próbek tego towaru przez Laboratorium Celne w Izbie Celnej w Przemyśle lub inne laboratorium.

W protokole kontroli Izby Celnej w Przemyśle, przeprowadzonej przez Ministerstwo Finansów, nie wykazano nieprawidłowości w kwestii wymiaru podatku akcyzowego przy dopuszczaniu do obrotu na terenie UE towarów klasyfikowanych do kodu CN 3820 00 00.

W wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Dyrektora Izby Celnej w Przemyśle przez Artura Janiszewskiego, Dyrektora Departamentu Kontroli Celno-Akcyzowej i Kontroli Gier w wyniku przeprowadzonej kontroli, konsekwentnie nie wykazano nieprawidłowości w kwestii wymiaru podatku akcyzowego przy dopuszczaniu do obrotu na terenie UE towarów klasyfikowanych do kodu CN 3820 00 00, przyjmując, że zastosowanie do tych wyrobów stawki podatku w wysokości 0% było prawidłowe.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli wyrażane przez Departament Akcyzowy i Ekologiczny, i przyjęte przez Departament Kontroli Celno-Akcyzowej i Kontroli Gier stanowisko było nieuprawnione i przyczyniło się do rażącej nieprawidłowości w zakresie nadzoru i kontroli nad poborem podatku akcyzowego w Polsce, w latach 2004-2007.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdza, że w kontrolowanym okresie nie było prawnej możliwości importowania alkoholu etylowego (w tym również jako składnika chemikaliów, o dowolnym kodzie PKWiU lub CN), dla którego stawka podatku akcyzowego wynosiłaby 0% (zero). Niemożliwe było także obniżenie tej stawki do zera.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli nie obejmowanie alkoholu etylowego podatkiem akcyzowym mogło nastąpić wyłącznie w trybie zwolnienia od podatku.

Dyrektywa Rady 92/83/EWG z dnia 19 października 1992 r. w sprawie harmonizacji struktury podatków akcyzowych od alkoholu i napojów alkoholowych (Dz.U.UE.L.92.316.21 ze zm.) przewidywała dla państw członkowskich możliwość stosowania zwolnień od podatku w zależności od sposobu ostatecznego wykorzystania alkoholu etylowego na ich terytorium lub dla produktów o charakterze regionalnym lub tradycyjnym.

Zwolnienie produktów objętych dyrektywą, z ujednoliconego podatku akcyzowego określone zostało w art. 27, i mogło być stosowane m.in. dla:

- produktów rozprowadzanych w postaci alkoholu całkowicie denaturowanego (ust. 1 pkt a),

- produktów denaturowanych zgodnie z wymogami każdego Państwa Członkowskiego i używanych do wytwarzania jakiegokolwiek produktu nieprzeznaczonego do spożycia przez ludzi (ust. 1 pkt b).

Zwolnienie takie mogło jednak nastąpić pod warunkiem wprowadzenia regulacji gwarantujących prawidłowe i uczciwe stosowanie takich zwolnień oraz zapobiegających wszelkim ewentualnym wypadkom uchylania się, omijania lub naruszania tych przepisów.

Minister Finansów realizując uprawnienia wynikające z ustawy o podatku akcyzowym do zwalniania wyrobów akcyzowych z podatku (art. 24 i 25) był związany regulacjami nałożonymi we wskazanych wyżej dyrektywach Rady Unii Europejskiej.

Na podstawie delegacji zawartych w ustawie akcyzowej Minister Finansów wydał rozporządzenie z dnia 26 kwietnia 2004 r. w sprawie zwolnień od podatku akcyzowego (Dz.U. nr 97, poz. 966 ze zm.), zwane dalej rozporządzeniem ws. zwolnień. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 maja 2004 roku.

Korzystanie ze zwolnień alkoholu etylowego z akcyzy, określonych w § 18 ust. 1 tego rozporządzenia mogło jednak nastąpić, wyłącznie na warunkach wskazanych w ustępie 2 tego przepisu.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdza, że żaden z importerów alkoholu etylowego, dokonujący w okresie od 1 maja 2004 r. do 23 listopada 2007 r. wprowadzenia go na polski obszar celny (stanowiący jednocześnie obszar celny Wspólnoty Europejskiej) przez przejście kolejowe w Przemyśle - jako środka zapobiegającego zamarzaniu lub płynu do spryskiwaczy szyb samochodowych - nie korzystał w okresie objętym kontrolą, z regulacji przewidzianych w rozporządzeniu ws. zwolnień.

Wskazać należy, że stanowisko Najwyższej Izby Kontroli w zakresie opodatkowania podatkiem akcyzowym alkoholu etylowego zawartego w importowanych towarach klasyfikowanych do kodu CN 3820 zbieżne jest z zawartym w opracowaniu sporządzonym w styczniu 2009 r. przez Zbigniewa Archackiego Inspektora Kontroli Akcyzowej - Koordynatora Krajowej Grupy Zadaniowej ds. Wyrobów Alkoholowych w Izbie Celnej w Krakowie, a dotyczącym *uwarunkowań, które generowały bądź ułatwiały, w okresie 2004-2007 oszustwa akcyzowe w obrocie alkoholem etylowym, w tym alkoholem przeznaczonym do wytwarzania produktów przemysłowych oraz alkoholem zawartym w produktach przemysłowych (chemikaliach) wraz z podaniem rzeczywistego przykładu oszustwa akcyzowego.*

II.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli wprowadzanie na polski, a tym samym wspólnotowy obszar celny, towarów klasyfikowanych do kodu CN 3820 00 00 zawierających w swym składzie alkohol etylowy, bez uiszczenia należnego podatku akcyzowego od tego składnika, i innych należności związanych z importem tych towarów, w łącznej kwocie ok. 2,8 mld zł, możliwe było wyłącznie w skutek nieprawidłowych działań lub zaniechania obowiązków przez funkcjonariuszy publicznych, kierujących wskazanymi poniżej komórkami organizacyjnymi Ministerstwa Finansów:

a) Departamentem Podatku Akcyzowego i Ekologicznego (wcześniej Departament Podatku Akcyzowego) - odpowiedzialnym za:

- monitorowanie obrotu towarowego z zagranicą wyrobami akcyzowymi, w tym gromadzenie i wymiana danych w tym zakresie, oraz opracowywanie zadań dla Centralnego Laboratorium Celnego i laboratoriów regionalnych dotyczących kontroli wyrobów akcyzowych we współpracy z Departamentami Cel, Organizacji Służby Celnej i Kontroli Celnej,
- nadzór nad poborem podatku akcyzowego przez organy podatkowe oraz opracowywanie wytycznych dla działań organów podatkowych w tym zakresie.

b) Departamentem Kontroli Celno-Akcyzowej i Kontroli Gier (wcześniej Departamentem Kontroli Celno-Akcyzowej) - odpowiedzialnym za:

- monitorowanie obrotu towarowego z zagranicą wyrobami akcyzowymi,
- prowadzenie spraw w zakresie kontroli akcyzy, dozoru i kontroli celnej oraz zwalczania przestępczości w obrocie towarowym.

Nadzór nad departamentami merytorycznymi zajmującymi się realizacją polityki podatkowej, funkcjonowaniem izb i urzędów celnych oraz wykonywaniem kontroli celnej pełnili w latach 2004-2007 wskazani przez Ministra Finansów Podsekretarze Stanu.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdza, że do dnia zakończenia czynności kontrolnych w Ministerstwie Finansów, funkcję dyrektora Departamentu Podatku Akcyzowego i Ekologicznego oraz dyrektora Departamentu Kontroli Celno-Akcyzowej i Kontroli Gier pełnili odpowiednio - Pan Wojciech Bronicki i Pan Artur Janiszewski.

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, na podstawie art. 60 ust. 3 ustawy o NIK, na niezasadność dalszego zajmowania stanowiska przez Pana Wojciecha Bronickiego - Dyrektora Departamentu Podatku Akcyzowego i Ekologicznego oraz Pana Artura Janiszewskiego - Dyrektora Departamentu Kontroli Celno-Akcyzowej i Kontroli Gier. Ocena ta może stanowić podstawę do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, rozwiązania stosunku pracy z winy pracownika bez wypowiedzenia albo odwołania z zajmowanego stanowiska lub pełnionej funkcji.

Nadzór nad sprawami właściwymi dla organów celnych, w ramach obowiązku kształtowania polityki celnej państwa oraz odpowiedzialność za realizację budżetu państwa w zakresie ustalonym dla organów celnych - należał do obowiązków każdorazowego Ministra Finansów.

W okresie objętym kontrolą tj. od 2003 do 2008 r. funkcję Ministra Finansów pełniło łącznie siedem osób.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli działania lub zaniechania osób pełniących ww. funkcje wskazują na wypełnienie znamion czynu określonego w art. 231 § 1 kodeksu karnego, tj. przestępstwa działania na szkodę interesu publicznego przez funkcjonariusza publicznego.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 2 ustawy o NIK, wnosi o:

- podjęcie stosownych działań w celu usunięcia stwierdzonych w toku kontroli nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca się do Pana Ministra o przesłanie, w terminie 30 dni od otrzymania niniejszego wystąpienia, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku, bądź o podjętych działaniach na rzecz realizacji wniosku lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Na podstawie art. 61 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, Minister Finansów ma prawo zgłosić do Kolegium Najwyższej Izby Kontroli umotywowane zastrzeżenia w sprawie ocen, uwag i wniosku zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały Kolegium NIK.